

A ZÖLDSÉGTERMESZTÉS FOKOZÁSÁNAK ALAPJA BARANYA MEGYÉBEN*

FILIUS ISTVÁN

a mezőgazdasági tudományok kandidátusa

Kertészeti Egyetem Főiskolai Kara, Kecskemét

Baranya megye zöldségtermesztése különösen a korai zöldségfélék területén nagy hagyománnyal rendelkezik. Ennek természetes hátterét a kedvező korai felmelegedés, a kiegyenlítettebb hőmérsékleti viszonyok biztosítják. Sajnálattal állapítható meg, hogy a táj zöldségtermesztésének fejlődése megtorpant, több vonatkozásban vissza is fejlődött. A bevezető előadás a jelenségeket és az okokat részletesen elemezte, megállapításaival egyetért.

A gondok megoldása csak részben tűnik megyei szinten elvégezhetőnek mert forrásuk egy országosan érvényes tendenciából ered — melynek lényege —, hogy a termelékenység és a jövedelmezőség más ágazatokban gyorsabban növekedett mint a zöldségtermesztésben. Kivételként csak az ipari zöldborsó és bizonyos mértékig a zöldbab említhető, melyek komplex gépesítése megoldott, termelékenységük a főbb mezőgazdasági növényekével azonos arányban növekedett. Ugyanakkor a megye egyik jellegzetessége a korai zöldborsó termesztése friss fogyasztásra — kedvező fekvésű területeken — kisüzemi mértékben nehezen gépesíthető.

A viszonylagosan kisebb nyereséghányad nem ösztönöz a nagy kockázattal járó zöldségtermesztésre. Még azonos nyereséghányad mellett is érdemesebb kevésbé kockázatos termesztésű és értékesítésű növényfajokkal foglalkozni.

A megyében tett látogatások során több eset utalt arra, hogy a kereskedelem nem jól tájékoztatja a termelést. A rosszul szervezett felvásárlás és értékesítés helyenként a túltermelés látszatát kelti, sok értékes zöldségféle megy veszendőbe a termőhelyen, ugyanakkor az ország más területén hiányok mutatkoznak. Sokszor elegendő csak egy hiba ahhoz, hogy több évre elmenjen a termelési kedv.

A hazai zöldség- és gyümölcsfelvásárlás, valamint áruelosztás alapos felülvizsgálatra szorul, melynek alapján ellátás-centrikus fejlesztését kellene megoldani, országos hatáskörű koordinációs rendszerben.

A lakosság táplálkozási szokásai nagyon lassan változnak, nagy biztonsággal tervezhető az évente jelentkező zöldségfogyasztási igény fajonként és

*A Baranya megyei Akadémiai Kertészeti Napon elhangzott korreferátum. Pécs, 1975. június 4.

idényenként egyaránt, melynek alapján szervezettebbé és gazdaságosabbá lehetne tenni a termesztést és a forgalmazást egyaránt.

Sajnos, a jelenlegi felvásárló szervezetek érdekeltségi rendszere nem egyezik következetesen sem a termelés, sem a fogyasztás érdekeivel.

A megye zöldségtermesztési és ellátási problémái is csak egy országos fejlesztési program keretében látszanak megoldhatónak, melynek kidolgozása feltételezi egy sokoldalú elemző munka elvégzését.

Véleményem szerint a fogyasztói és feldolgozó igényekhez rendeltlen kellené kijelölni az egyes zöldségfajok termesztésére optimális termőterületeket és a termőhelyről közvetlen a fogyasztás ill. a feldolgozás helyére irányítani az árut, mintegy előre meghatározott céltermelést folytatva, közvetlen összeköttetést létesítve a termesző és fogyasztó között.

Tudomásul kell venni, hogy a hagyományosan kialakult zöldségtermesző tájak nem a mai társadalmi, közgazdasági struktúrát tükrözik és nem teljesen egyeznek meg az optimális termőhelyi feltételekkel sem. Ezt jól mutatja egyes zöldségfajok vetésterületének vándorlása is.

Nem egyértelműen tisztázott az sem, hogy a mai technikai és munkaerő feltételek között mennyire gazdaságos az egyes zöldségfajok optimális termőterületéhez ragaszkodni, milyen viszonyban vannak egymással zöldségfajonként a szállítási és a termelési költségek, figyelembevéve a korai termesztés és a palántanevelés hőenergia szükségletét is.

Vitathatatlan, hogy korszerűen csak specializált, koncentrált nagyüzemekben lehet perspektivikusan a nagy műszaki igényű zöldségtermesztést folytatni és zömében csak öntözött területeken. Öntözés nélkül nem lehet hatékonyan használni a mai és még kevésbé a holnapi termelő eszközöket.

Az új technológiák, termelési rendszerek műszaki feltételei egyre nagyobbak és költségesebbek, létesítésük, területi elhelyezésük stabilitást igényelnek, nem lehet a pillanatnyi helyi igényektől függően változtatni üzemeltetésüket.

Ajánlom javasolni a megyei vezetés számára először egy komplex zöldségellátási terv készítését kitérve külön minden zöldségfajra és fogyasztási igényre. Ennek alapján szükségesnek látom a forrás oldal feltárását, mérlegelve a megyei termesztési feltételeket és a más megyékből adódó behozatali lehetőségeket olyan fajokból melyek a szállítási költségekkel terhelve is gazdaságosabban biztosíthatók a megyén kívülről.